

JUGOSLOVANSKI OBRRTNIK

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

List izhaja enkrat na mesec, in sicer 15. vsakega meseca, ter stane za celo leto

24 K, za pol leta 12 K, posamezna številka velja 2 K. — Inserati po dogovoru. — Roko-

piši se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo: Ljubljana, Pražakova ulica štev. 3.

Ob četrti obletnici . . .

Dne 8. t. m. so minula 4 leta, odkar je umrl največji Jugoslovan dr. Janez Evangelist Krek. Omahnil je sredi dela za svoj narod, za njegovo svobodo, ki mu jo je hotel priboriti.

Dr. Jan. Ev. Krek je bil oni, ki je prvi razvil praktično socialno in narodno-gospodarsko delo med Slovenci. Od vsega početka njegovega javnega delovanja vidimo povsod v njegovem delu boj za gospodarsko, politično, socialno in narodno svobodo slovenskega in jugoslovanskega naroda. Na vseh poljih vidimo sledove njegovega plodnosnega dela. Zadržne organizacije, ki so ravno med vojno pripomogle k prehrani bednega ljudstva in so sedaj dosegle sijajne uspehe, strokovne in stanovsko-politične organizacije, ki so pripomogle kmetstvu in delavskemu stanu do večje veljave in blagostanja, naše izobraževalne organizacije vse to je delo dr. Kreka. In njegovo politično delo, njegovo delo za politično svobodo Slovencev in celega jugoslovanskega naroda pred in med vojno, zlasti zadnje dni pred smrtjo, kdo naj ga preceni? Lahko rečemo, da je uspeh dr. Krekovega dela, da smo Slovenci še najbolj pripravljeni stopili v novo jugoslovansko državo.

Svoje organizatorično delo je dr. Krek naslonil na najmočnejšo in največjo organizacijo: Katoliško Cerkev. Vse njegovo delo je šlo za tem, da dvigne slovensko ljudstvo do časti in veljave, do blagostanja in sreče na temelju krščanske omike. Današnji časi nam predvsem kažejo kako je imel prav.

Dr. Krekovega dela ne moremo zadostno preceniti. Vemo le to, da je ogromno in da nam Kreka manjka, silno manjka in da ga ni mogoče nadomestiti. On je umrl. Toda ostal je njegov duh v nas, ostale so nam njegove ideje, ostal njegov

vzгляд, vzgled nesebičnega, požrtvovalnega dela in poštenja.

Jugoslovanski katoliški obrtnik je tudi spoznal moč organizacije. Za delavcem in kmetom je tudi on začel po Krekovih načelih in idejah snovati svoje organizacije. I on se zaveda, da mu more edino krščanska organizacija pripomoči do veljave in ugleda, ki mu pripada. Zvest Krekovim načelom in po njegovem vzgledu z nesebičnim, požrtvovalnim delom ter poštenostjo, kakor tudi gorečo ljubeznijo do svojega naroda, bo jugoslovanski katoliški obrtnik roko v roki s krščanskim kmetom, delavcem in uradnikom pripomogel do izpolnitve Krekove oporoke, ki jo je zapustil svojemu narodu: Vi vsi, ki ste seme izkrvavelega naroda, mislite le eno, kako boste združeni vse svoje moči, vso svojo ljubezen posvečali naši jugoslovanski državi . . .

OBRRTNIKI IZ GORENJSKE!

V nedeljo 6. novembra se vrši ob 9. uri dopoldne v Ljudskem domu v Kranju ustanovni občni zbor »Obrtne zveze« za Kranj. Udeležite se ga v obilnem številu!

Na delo!

Končana je doba manifestacij in sijajnih taborov. Minulo je poletje, čas počitnic tudi v organizatoričnem delu, in prišla je jesen, čas tihega in notranjega organizatorskega dela. Poleti smo na katoliških shodih in taborih spoznali nujnost dela in se navdušili za naše ideje, sedaj pa je treba, da se dela oprimo. Za našo obrtno organizacijo, za naše obrtne zveze mora biti letošnja jesen čas posebno živahnega dela.

Ako hoče izvesti svoj program in doseči svoj namen, se mora še razširiti in združiti v svojih vrstah vse slovensko, vse jugoslovansko obrtništvo.

Čas je zato jako ugoden. Korupcija v vladi in njeni bližini je opravičeno izzvala srd in nezaupanje do vladnih strank. Zato naši nasprotniki, ki so toliko bobnali o svojem prijateljstvu do obrtnikov in se še vedno hvalisajo, koliko so storili za nje, zgubljajo zaupanje tudi pri lastnih pristaših. Koruptna in židovska politika Jugoslovanske demokratske stranke je morala odpreti oči še takemu nevednežu. Še tisto malo število pristašev, ki jih je imela, jo zapušča in med temi je precej obrtnikov. Da obrtništvo ni in ne more biti tudi Samostojna kmetijska stranka preveč naklonjena, je samo po sebi umevno. No, pa saj je tudi samostojni poslanec Kušar rekel na »taboru« v Št. Vidu, da je njihova stranka samo za kmete in da je stranka, ki združuje v sebi vse stanove kot Slov. ljudska stranka, nezmisel.

Ljudstvo torej zapušča vladne-svobodomiselnne stranke in se obrača drugam ter išče boljših voditeljev, strank z boljšimi načeli. V splošnem vrenju in vrvenju človeštva je tudi naše ljudstvo iskalo pomoči in rešitve v liberalizmu, brezverskem socializmu in komunizmu. Toda vsi ti sistemi ne morejo dati onega miru, onega zadovoljstva, kot ga more dati edino krščanstvo. Zato se množijo naše krščanske kmetke, delavske, obrtniške in druge organizacije. Ljudstvo spoznava, da je edina in najpopolnejša rešitev socialnega vprašanja v izpolnjevanju dolžnosti, ki jih nalaga Kristusova vera.

V tem znamenju gredo naše organizacije v boj, na delo. Ne z hujskanjem delavca proti delodajalcu ter z druge strani obrtnika proti delavstvu itd., ampak v enotnem, sporazumnem delu z obeh strani.

Zavedamo se, da izhaja socialni in gospodarski nered odtod, ker nimamo ene, enotne družbe. Družba, človeštvo mora postati enoten organizem, ki se med seboj izpopolnjuje in čegar deli služijo drug drugemu in skupnosti. Ne torej toliko razno govoričenje o osem- in večurnem delavniku, kakor misli »Domovina«, ampak navod k vzajemnosti in medsebojnemu spoznavanju naj bo poleg strokovne izobrazbe naloga obrtnih, kakor tudi drugih stanovskih organizacij. Krščanski obrtnik se zaveda in se mora zavedati, kakor tudi vsak kmet, delavec in uradnik, da je vsak človek, najvišji kakor tudi najnižji v kateremkoli oziru, ravno tako človek kakor on, da je njegov brat. Ako se bo vsak stan tega zavedal, bodo prenehali stanovski prepiri, štrajki itd. Naloga Obrtnih zvez pa je, da to prepričanje, to zavest v svojih članih utrdijo in preko njih razširijo med obrtništvom.

Ljudstvo je sito bojov in preprirov in hoče miru. Zato je sedaj čas pokazati, da bomo dosegli mir in edinost le po naših načelih. Torej na delo!

O razvoju ljudske umetnosti.

Piše prof. V.

(Dalje in konec.)

Keramiške izdelke delimo v 3 glavne skupine: 1. navadno glazirano blago, 2. kmetška majolika (fajansa), 3. pečnice.

Glazirano blago 17. in 18. stol. skuša zbuditi efekt z živo in večbarvno glazuro ali pa z uporabo manj navadne barve, kakor n. pr. temnomodre, svitlo- in svinčenezelene, ki je bila običajna barva pečnic. Izdelovali so se različni glazirani predmeti, kakor skleda, krožniki, vrči, modeli za pecivo (potice), posodice za blagoslovljeno vodo, tintniki, kipi, pečnice i. t. d. V dekorativnem oziru se ti predmeti zelo odlikujejo od starejših izdelkov. Motivi so zelo različni, kakor rastlinski ornament, živalske podobe in bolj poredkoma tudi verski monogrami. Poleg barvanih nastopajo že pogostoma reliefni okraski na krožnikih, skledah in vrčih pa razni, navadno šaljivi napisi.

Češko-moravski glazirani keramiški proizvodi te dobe ne morejo tekmovali z nemško-alpskimi niti glede oblike, niti glede ornamentike. Na nekoliko višji stopnji je istodobna galicijska keramika.

Kakor smo deloma že omenjali, nam glazirani, todobni keramiški izdelki jugoslovanskih dežel nekdanje Avstrije ne nudijo posebnih ljudsko-umetniških motivov, pač pa zelo interesantne tipične oblike, ki se od nemško-alpskih popolnoma razlikujejo. Na Kranjskem prevladujejo splošno laške oblike posebno pri vrčih. Pri glinasti

posodi v Kamniških planinah se pa kaže nemško-alpski vpliv. Tipična je v tem oziru posebno v Kamniških planinah udomačena glinasta trinožna ponev.

Pod kmetško majoliko ne razumemo samo pod tem imenom znane, nekoč posebno po naših vinskih krajih zelo razširjene vinske vrče, ampak sploh fajansno glinasto blago, ki se odlikuje po umetni izvedbi in splošno ni namenjeno vsakodnevni rabi. Skleda, vrči, krožniki in drugi glinasti predmeti, izdelani na približno isti način ko fajansi, so se rabili le ob slovesnih prilikah, drugače pa so krasili, kakor znani cinasti krožniki, omare, police in stene premožne kmetške pa tudi meščanske hiše kot ponos hišne gospodinje.

Majolična posoda pa se odlikuje od navadne fajansne tudi po tem, da nam nudi v veliko večji meri pristne, kmetške umetniške motive.

V večji zbirki majoličnih predmetov iz iste pokrajine opazimo razliko v kvaliteti. In res razločevati moramo glede kvalitete in ornamentike dvojno vrsto majoličnih izdelkov in sicer majolično blago, kot navadno tržno blago in pa majolike, ki so bile izdelane na posebno naročilo.

Takratni obrtniški »cehi« so se med seboj naravnost tekmovali, kateri izmed njih se bo ob slavnostnih sestankih odlikoval z umetnejšim cehovskim vrčem in drugo posodo. Te vrče spoznamo takoj kot take po napisih. Pa tudi privatniki so radi naročevali majolično posodo kot darila ob slavnostnih dogodkih, ob krstu, poroki, h godu itd. Umevno je, da so tudi lončarji-umetniki skušali z umetniško izvedbo zadovoljiti svoje odjemalce. Pri slikanju nalašč naročene majolične niso torej uporabljali navadnih šablon in so slikanje izvedli za ta posel posebno sposobni slikarji.

Doba izdelovanja kmetških majolik je trajala približno 200 let, namreč od sredine 17. do sredine 19. stoletja.

V nemških alpskih deželah je bilo mnogo lončarij, ki so se pečale z izdelovanjem majolik. Za slovensko Štajersko pridejo v poštev tovarne v Gradcu, v Mantschi pri Gradcu, v Celju in Ptuju. Primorje in Kranjska sta imela razen malenkostnih poskusov izključno tuje, laško blago.

Za nemške alpske majolike so značilne valovite, temnomodre, podolžne črte, ki delijo ploskev v precej enako obširna polja z živalskimi podobami, z lovskimi prizori, z ženinom ter nevesto itd. Najdejo se pa tudi alpske majolike z neenako velikimi polji. Po starosti se odlikujejo salzburske, po izvedbi in po širšem delokrogu pa gmundenske. V Gmundnu niso namreč izdelovali samo majolične posode, ampak

tudi kipe in celo večje skupine kipov. Za gmundenskimi majolikami je slovelo majolično blago iz Mantsche in Karlaua pri Gradcu. Temeljna barva teh majolik je običajno rumeno-bela, vendar včasih tudi modrikasta. Na štajerskih majolikah so se uporabljali poleg že prej omenjenih motivov tudi še drugi, kakor začetne imenske črke naročnikov, svete podobe, grozdi in domače narodne noše.

Drugo skupino kmetških majolik tvorijo majolike, izdelane na Češkem, Moravskem, v Slovakiji in sploh na Gornjem Ogrskem, nadalje v Šleziji in v zahodni Galiciji. Najlepše majolike so izdelovale moravske lončarije. Slavnoznane so bile takozvane habanske majolike. Izdelovali so jih begunci, pripadniki raznih verskih sekt, ki so se naselili na Moravskem, blizu ogrske meje. Slovaške majolike so nastale v veliki meri pod vplivom habanskih.

Razloček med alpskimi in habanskimi majolikami je velik. Oblika habanskih vrčev je okrogla, meloni podobna. Razen vrčev so izdelovali Habanci tudi krožnike, skleda in šesterostranične steklenice, zadnje gotovo po vzorcu šesterostraničnih cinastih vrčev. Na vseh omenjenih keramiških izdelkih opazujemo enako ornamentiko, namreč stilizovan tulipanov cvet in potočnico.

Po mnenju poznavalcev so habanske majolike nemško-švicarskega izvora. Pri mlajših se kaže laški vpliv, pri majolikah novejših dobe pa prevladuje jasno vpliv slovečih nizozemskih, v Delftu izdelanih majolik.

Na Moravskem so nastala poleg mnogoštevilnih malih lončarij naravnost tovarniška podjetja, ki so se posluževala skoraj izključno že udomačenih umetniških motivov, vsled česar spadajo tudi te majolike k domačim umetno-obrtniškim izdelkom.

Znamenite so poleg habanskih posebno rusinske kmetške majolike iz Kossova, ki kažejo po svoji tehnični izvedbi turški vpliv.

Omenjali smo te pri nas manj znane majolike, ker so marsikatere izmed njih prišle potom trgovine tudi v naše kraje in kot svetovnoznane. Za naše slovenske pokrajine so največjega pomena laške majolike, kot najbolj znane in najbolj razširjene. To je lahko umljivo, ker smo najbližji sosedi Lahov in ker ležijo slovenske dežele na trgovski poti iz Italije v Srednjo Evropo.

Lahi so bili, kakor v mnogih strokah, tudi v keramiki učenci Mavrov. Po vzorcih maverskih lončenih izdelkov so že v 15. stoletju dosegli primeroma visoko stopnjo v keramiški umetni obrti. K temu pro-

cvitu laške keramike je mnogo pripomogel znani laški kipar Lucca della Robia.

Domovina laške, torej tudi toliko opevane slovenske majolike je Severna Italija. V vojvodini Urbino je vladala za umetnost navdušena rodbina Malatesta, imenovana tudi gospodje iz Pesara. Iz mesteca Pesaro, blizu Ankone, je prišlo v naše slovenske pokrajine največ majolik. Te majolike imajo navadno signaturo: C. C. P. (Casali, Caligari, Pesaro). Casali in Caligari sta namreč najbolj znana izdelovalca majolik iz Pesara. Pa ne samo pri Slovenjih, ampak tudi pri primorskih in deloma celo pri dalmatinskih Srbo-Hrvatih in Lahih so bile te majolike zelo priljubljene. Posebno značilna je kranjska majolika z dvakrat vpognjenim ročajem z obojestransko vdrtim ducem (Schnabel) z znanim kranjskim dvoglavim orlom violeto barve ter z rumenimi in modrimi groteskami. Ohranili so se tudi vrči z slovenskimi, z srbo-hrvaškimi (v cirilici) in laškimi napismi. V ljubljanskem muzeju se med drugimi nahaja tudi majolika z napisom: »Na zdravie Lublansche Gospode«. Ti napisi nam dokazujejo, da so bile te laške majolike izgotovljene mnogokrat na naročilo in da so se laški lončarji ozirali na želje in okus slovenskega prebivalstva. Vsled tega so se tudi kmalu udomačile in postale zelo priljubljene.

Ne ravno poredkoma se najdejo v naši domovini ponaredbe laških majolik po naših slovenskih lončarjih. Poznavalec jih bo na prvi pogled spoznal kot ponaredbe, ker imajo motnejše barve in zabrisano, nejasno sliko kranjskega orla.

Na Kranjskem in Primorskem so se našle poleg že omenjenih tudi majolike z drugimi motivi, kakor z tiči, gradovi itd.

Precej razširjene so bile nadalje majolike z napisi: »Bevi Cara«, »Bevi Ema« in drugimi, ki pa niso iz Pesara, ampak najbrže iz Benečije, kjer se še dandanes izdelujejo enake majolike.

V slovenskih deželah prevladujejo med majoličnimi izdelki vrči tako zelo, da razumemo pod majoliko kratkomalo vrč. Krožniki in druga majolična posoda je bila pri nas primeroma malo razširjena.

V mnogo večji meri kakor majolike so pečnice produkt pristne domače umetniške obrti, ki se je začela razvijati v 14. stoletju, ko se je uvajala v alpskih deželah od zunaj kurjena soba z lončeno kmetsko pečjo. Umevno je, da v začetku ne moremo govoriti o tej pravi lončarske obrti kot o umetno-obrtniški, ker so bile prve pečnice gotovo zelo preproste, brez vseh okrasov.

Z gornjenemško hišo je v nemških in slovenskih alpskih deželah zavlada tudi

gornjenemška peč, oziroma gornjenemška oblika in ornamentika pečnic. Slovenske pečnice imajo torej v veliki meri isto obliko in isto plastično ornamentiko ko nemško-alpske, četudi se je tu in tam našel tudi kak slovenski lončar, ki se je v obliki in ornamentiki pečnic povzpela do neke samostojnosti.

Najstarejše pečnice so bile ravne, grafitirane plošče, torej brez glazure z preprosto reliefno ornamentiko. Pri nas so se kmalu zelo udomačile tudi konkavne, loncem podobne pečnice. Bile so zelo praktične, ker je peč vsled večjega ploskovnega obsega bolje grela. V loncem podobnih pečničnih vdolbinah so se hitro pogrele roke in celo jedila. Še dandanes se najdejo kmetske slovenske hiše, četudi bolj poredkoma, ki imajo peči z konkavnimi pečnicami.

Glede umetniških motivov na pečnicah lahko rečemo, da so splošno enaki onim na drugih izdelkih ljudsko-umetniške obrti.

Peči iz starejše dobe, ki jih vidimo na gradovih in v premožnejših meščanskih hišah, so mnogokrat naravnost umotvorili, vendar jih ne moremo več prištevati ljudski umetni obrti, ampak so v resnici že navadni umetno-obrtniški izdelki.

Kakor že kranjskim mostiščarjem na ljubljanskem barju in drugim plemenom na primitivni kulturni stopnji je služila ilovica, oziroma glina, tudi slovenskim lončarjem kot pripravna snov za izdelovanje raznih otroških igračk. Še dandanes izdelujejo naši slovenski kmetski lončarji razne prav srčkane igrače, ki predočujejo razne živali, kakor jelenčke, pujske, kravce itd. in služijo otrokom tudi kot piščalka. Omeniti moramo lične hranilne puščice, kropivniki in kukavice, ki sicer nimajo obliko omenjene ptice, pač pa se da z njimi posnemati znani kukavičji »kuku«.

Železna posoda in drugo importirano blago je že v veliki meri izpodrinilo naše preproste lončene izdelke. Ni nam treba vsled tega žalovati, pač pa bi želeli, da bi se tudi pri nas povzpela keramika do tiste višine, na kateri bi mogla tekmovali z tujimi keramiškimi izdelki.

Slovenski obrtnik! Ali se zavedaš, da je edina tvoja rešitev v močni stanovski organizaciji? Le združeni moremo kljubovati vsem nasprotnikom in vsem težavam. Zato vstopi v Obrtno zvezo! Če je še ni, osnuj jo v svojem kraju! Vsa navodila dobiš pri Jugoslovanski obrtni zvezi v Ljubljani, Pražakova ulica 3.

Vajeniško vprašanje.

V »Socialnem preporodjaju« razpravlja dr. Stojanović o vajeniškem vprašanju sledeče:

Za vajence se je začela javnost zanimati šele v novejšem času. Težki položaj in slabo življenje vajencev je napravilo ta stan sramotnim. Sedaj je nekoliko bolje. Država je skušala z zakoni zboljšati položaj vajencev. Vendar vajeniško vprašanje s tem še ni rešeno ampak še obstoja in težave niso še odpravljene.

To je prebudilo nekatere človekoljube, ki skušajo odpomoči temu zlu. Nastalo je med njimi več mnenj kako rešiti vajeniško vprašanje, med katerimi prevladujeta dva, eni pravijo, da naj se napravi čim več obrtnih šol za vojne sirote; drugi pa hočejo, da naj se po vseh večjih obrtnih krajih ustanove domovi za vajence, kjer bi stanovali in hodili k mojstrom le na delo.

Dr. Stojanović pravi, da sta ti dve ideji lepi, pa neizvedljivi. Za prvi načrt bi bilo treba silno mnogo denarja, če hočemo ustanoviti šole za vse vojne sirote, ki jih je velikansko število. Imamo pa poleg teh še polno drugih otrok, za katere je treba rešiti isto vprašanje. Ne gre, da bi bile tu vpoštovane izključno le vojne sirote. Tudi drugi načrt je ravnotako iz finančnih razlogov neizvedljiv. Treba bi bilo zopet ogromnih vsot denarja.

Ker je treba vajeniško vprašanje kljub temu rešiti, svetuje dr. Stojanović drugačen načrt. Vajencem naj se skuša z zakonom le življenjski položaj izboljšati, ter jim preskrbeti boljšo strokovno izobrazbo. Treba bi bilo zato ustanoviti posebno nadzorništva, ki naj skrbijo, da bo življenjski položaj vajencev primerno dober. Dalje je treba rešiti vprašanje, kako izobraziti rokodelca na isti način, kakor se izobrazujejo duševni delavci. Treba bi bilo zato nižjih obrtnih šol, v katerih se vajenec priučijo in sposobijo v svojem rokodelstvu, ne da bi se kaj učil pri mojstru. S tem bi se doseglo dvoje: 1. da postanejo vajenci in z njimi vajeniško vprašanje in 2. da se dobijo delavci-strokovnjaki. Z nižjo obrtno šolo bi se stvorila šola, ki bi privlačila večji del mladine in tako nekoliko olajšala srednje šole, iz katerih izhajajo samo duševni delavci. Ustvarilo bi se na ta način nekako ravnotežje med duševnimi in fizičnimi delavci. Vsa mladina bi se potem smatrala za enakopravno, dočim je sedaj vajenec preziran, študent pa nasproti njemu gospod.

Tako dr. Stojanović, ki je visok uradnik v ministrstvu za socialno politiko. Da tudi njegov načrt ni lahko izvedljiv zlasti zopet iz finančnih težkoč ne toliko od strani države, kot od strani staršev. Pri-

hodnjič prinesemo članek o tem vprašanju od popolnoma druge strani. Želimo pa tudi, da se oglasijo in povedo svoje mnenje o rešitvi tega velevažnega vprašanja tudi naši domači strokovnjaki in predvsem obrtniki-mojstri.

Izvršilna naredba

Ministrstva trgovine in industrije, oddelka v Ljubljani o ustanovitvi pokrajinske zadruga sedlarjev, jermenarjev, torbarjev, bičarjev in ličarjev vozov.

Na podstavi členov 3. in 4. naredbe deželne vlade za Slovenijo z dne 15. novembra 1919, št. 11 v Uradnem listu iz leta 1920, s katero so se izdali predpisi za pospeševanje ustanovitve strokovnih obrtnih zadrug in zvez obrtnih zadrug se odreja po zaslišanju trgovske in obrtniške zbornice in poslujočih zvez obrtnih zadrug:

Člen 1.

Ustanavlja se ta-le pokrajinska strokovna obrtna zadruga za vse območje pokrajinske uprave za Slovenijo:

Zadruga sedlarjev, jermenarjev, torbarjev, bičarjev in ličarjev vozov s sedežem v Ljubljani.

Člen 2.

Z ustanovitvijo zadruga, navedene v členu 1. so postali vsi sedlarji, jermenarji, torbarji in ličarji vozov člani te strokovne zadruga in so izločeni iz obrtnih zadrug, pri katerih so bili dosedaj včlanjeni.

Člen 3.

Ta naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve.

Ministrstvo za trgovino in industrijo, oddelk v Ljubljani, dne 28. septembra 1921.

Dr. Marn, s. r.

Politične vesti.

Albanija dela naši državi, oziroma našim državnikom precej preglavice. Italijani so izzvali med Albanci pravcato državljansko vojsko. Njej gre za to, da spravi Jugoslavijo v konflikt z Albanci in jo tako oslabi. Italija namreč sama ne more preživljati velikega dela svojega prebivalstva — že tisoči in tisoči italijanskih delavcev, ki so prihajali pred vojno in tudi sedaj prihajajo k nam, nam to pričajo — na drugi strani pa hoče imeti neko tržišče za svoje izdelke na Balkanu. Preko Albanije gre najcenejša in najkrajša pot na Balkan, zato sta se tam od nekdanje Avstrije in Italije radi Albanije grdo gledali. Sedaj je prišla mesto Avstrije Jugoslavija, zato velja boj in zahrbtno rovarjenje njej. Italija pa tudi nima rudnin, nima lesa in drugih snovi, ki so potrebne njeni industriji. Teža ima

pa Balkan dovolj, a je po večini še neizrabljeno. Zato bi jih rada dobila, da ustanovi tam z italijanskim denarjem industrijska podjetja, oziroma porabi surovine doma. S tem bi lahko zaposlila tudi svoje delovne moči. Zato se je Italija toliko borila za Trst, za Goriško in Notranjsko; zato je delala s svojo agitacijo in rovarjenjem zgačo po Dalmaciji, Črni gori in sedaj v Albaniji.

Tudi z Mažarsko nas hoče zaplesti Italija v boj. Mažari so v zadnjem času zasedli Baranjo, ki jim jo je prisodila mirovna konferenca in pri tem »odščipnila« tudi nekaj našega ozemlja. Potem so obdržali zapadno Ogrsko, ki bi jo morali izročiti Nemški Avstriji. Da so pri tem nekoliko poropali in poplenili, je samoobsebi umevno. Prizadete države in cela mala ententa so se pritožile pri Zvezi narodov. Pa glej ga spaka! Slavni možje, ki drugače toliko govore o pravičnosti, so k temu molčali. Pravijo, da so angleški lordi nakupili na Mažarskem veliko posestev in so veliki prijatelji ogrskih magnatov. Ker imajo pa lordi na Angleškem vso moč v rokah, so odločili seveda v prid svojim prijateljem in svojim koristim na Ogrskem. Pomaga jim pa seveda tudi Italija, ki ji je na tem, da Jugoslavijo oslabi in dobi premoč na Balkanu.

Stojan Protić. Radikalci in demokrati se gledajo kot mož in žena, ki sta se vzela, ne iz ljubezni, ampak radi denarja. V začetku so se dobro držali, sedaj so si pa vsak dan bolj v laseh. Radikalci vedno bolj spoznavajo, da se brez Hrvatov in Slovencev ne da »vladati«. Zato se nagibajo vedno bolj od demokratov proč. Pot do opozicije pa gladi Stojan M. Protić. Ta je v zadnjem času imel sijajne shode po Vojvodini in Srbiji in pridobiva vsak dan več pristašev. S svojim prijateljem dr. Ivaničem je prišel prejšnji teden v Zagreb, kjer je imel konferenco s hrvatskimi opozicionalnimi strankami, takozvanim hrvatskim blokom. Kakor pravijo, je dosegel precejšen uspeh in Zagrebčani imajo v njegov pokret veliko zaupanja. Priključili so se mu tudi Srbi iz Hrvaške, ki so nezadovoljni s Pribičevićem. Demokrati so radi tega silno razburjeni in se trudijo na vse načine, da bi zopet potegnili radikalce nase. Pa ne vemo, če bo šlo.

Liberalni voditelji spoznavajo, da gre z njihovo stranko h koncu. Zato so zadnje čase začeli po svojih časopisih od »Jutra« pa do »Pondeljka« vabiti vse v svojo stranko. Na vse načine rotijo in prosijo svoje pristaše naj jih ne zapuste. G. dr. Kukovec vabijo v »Jutru« pristaše vseh strank v stranko in pravijo, da bi bili zadovoljni tudi s — komunisti. Tudi »Domovina« se je spravila nad obrtnike. V tem »vabilu« se pisec jezi nad obrtniki, ki so se razcepili na toliko strank. Morali bi seveda iti z JDS in voliti gospoda Franchettija. Toda teh je bilo malo in gospod Franchetti ni bil izvoljen. (Saj bi še celo dr. Žerjava doletela kmalu isti usoda.) Vendar kljub temu, da ni bil od JDS-arskih kandidatov-obrtnikov nobeden izvoljen, ni nobenemu obrtniku žal, da je oddal svoj glas JDS. (Onim, ki ga pa niso oddali, pa še manj.) JDS je dosedaj največ storila za obrtnike. (To nam je pa popolnoma novo.) Dr. Žerjav je dosegel

pred kratkim ne vemo že kakšne ugodnosti zanje. Zato se morajo obrtniki tudi priključiti JDS itd. SLS, da za obrtnika nič ne stori, Samostojna kmetijska stranka pa je le za kmeta, socialdemokratska pa je za delavce.

Mislimo, da to vabilo ne bo dosti pomagalo liberalni gospodi. Kajti dejanja bolj glasno govore kakor besede. Gospodarstvo liberalno-radikalne vlade, strahovita korrupcija, padec valute itd. pove več kakor dolgi, še tako lepi članki. Oni, ki pritiskajo obrtnika z davki vseh vrst, tako, da jih človek skoro več prešteti ne more naj ne iščejo pri njih zaupanja. JDS je tudi med obrtniki odklenkalo.

Samostojneži in obrtniki. Samostojneži vedno radi poudarjajo, da se morajo obrtniki organizirati pri njih in njihov »Kmetijski list« ima vedno posebno rubriko za obrtnike. Da so jim te besede le na jeziku, je dokazal samostojni poslanec Kušar na »taboru« v Št. Vidu, kjer je govoril nekako sledeče: Mi smo stranka kmetov in stojimo na razrednem stališču. Slovenska ljudska stranka pa pravi, da je za kmeta, za delavca, za obrtnika itd. Toda taka stranka je največji nesmisel. Nobena stranka ne more biti stranka vseh ljudi, ampak vsak stan se naj bori za svoje koristi zase v svoji stranki. Zato je naša stranka le za kmeta. Tako je govoril gospod Kušar. G poslanec je pa pozabil na to, kar naši stranki omogoča sprejeti vse stanove v njo, namreč krščanski solidarizem. Seveda po njihovem liberalnem naziranju, ki dovoljuje vsakemu vse je to nemogoče in njihova stranka, kakor tudi liberalna in socialnodemokratska ne bodo mogle združevati vseh stanov, ker ne vpoštevajo medsebojne solidarnosti vseh stanov, kar vedno mi povsod poudarjamo. Mi vemo, da je mogoč mir in red le v popolni solidarnosti in medsebojnem razumevanju vseh stanov. To medsebojno razumevanje pa ni mogoče pri onih, ki pravijo: ti živi, kakor hočeš, kaj boš poslušal »farje« in njihove pridige. Le oni, ki prizna, da je nad njim Bog, ki mu ukazuje: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe, in se po tej zapovedi tudi ravna, le ta bo vedel spoštovati in ceniti tudi druge stanove, ne samo svojega. Teža pa pri naših materialističnih samostojnežih in liberalcih ni, zato ne morejo razumeti, da SLS združuje v svoji sredi vse stanove. Zato jim je SLS nesmisel. Ti pa, krščanski obrtnik, ki se zavedaš, da bo tvoja obrt uspela najbolj takrat, kadar boš v prijateljstvu s kmetom, delavcem in uradnikom, obrni hrbet samostojnežem in vstopi v Obrtno zvezo!

Za ljubljansko župansko mesto se liberalci na vse kriplje borijo. Z vsemi silami so se borili proti prejšnjemu županu Pesku. Naprtili so mu raznovrstne grehe, ki jih je baie izvršil pred 16 leti. Zaradi tega g. Pesek ni bil potrjen. Čudno pa je to, da tisti, ki pravijo, da so z njim storili tiste grehe, še nekaznovani in še nadalje opravljajo svoje učiteljske službe. Seveda: »Quod licet Iovi, non licet bovi«, pravi latinski pregovor (po slovensko bi se to nekako reklo: kar sme demokratska gospoda, tega ne sme kdo drugi). Pa tudi vse te lumparije jim niso pripomogle do žu-

panskega stolčka. Združena ljubljanska opozicija je izvolila za župana socialnega demokrata dr. Periča, ki je tudi potrjen. Bomo videli, če bo kaj dolgo časa v miru županoval.

Liberalcem je v njihovem političnem boju vse dobro, kar služi njihovim namenom. Za drugo jim ni mar, čeprav pri tem pokvari o vso našo mladino in je položaj našega ljudstva vsak dan slabši. Potem se pa taki ljudje še bahajo, koliko so storili za obrtnika itd. No, slovenski obrtnik jim je že pokazal hrbet.

Nov volivni zakon so iztuhtali zopet naši liberalci. Kakor namreč pišejo razni listi, je zakonodajni odbor, v katerem ima večino seveda liberalno-radikalna koalicija, napravil nov načrt volivnega zakona za občinske volitve v Sloveniji. Po njem naj bi dobila v občinah, ki imajo nad 10.000 prebivalcev, ona stranka, ki dobi največ glavnov, najprej polovico mandatov v občinskem svetu, nato pa še od druge polovice njej pripadajočo količino mandatov. V manjših občinah ostane proporc, kakršen je bil dosedaj.

Ta načrt je zopet prirejen zato, da dobijo liberalci zopet Ljubljano v svoje roke. Ker so bili dosedaj v Ljubljani največja stranka, upajo na ta način dobiti najmanj dvetretjinsko večino. Pa le najbrže ne bni nič. Ubogi demokratje, toliko se trudijo, pa le uspeha ni nič.

Iz Obrtnih zvez.

Ustanovni občni zbor Obrtne zveze v Kranju se vrši v nedeljo 6. novembra ob 9. uri dopoldne v Ljudskem domu v Kranju s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev in nagovor sklicatelja.
2. Govor dr. J. Mohoriča o zadržanosti.
3. Vpisovanje članov.
4. Volitev odbora.
5. Slučajnosti.

Naše somišljenike-obrtnike vabimo iz Kranja in okolice, da se vsi udeležijo ustanovnega občnega zbora in se vpišejo v Obrtno zvezo, ki je velike važnosti za vse obrtnike.

Pridite na občni zbor tudi pristaši iz ostale Gorenjske.

Ljubljana. Obrtna zveza začne kmalu redneje in živahneje delovati. Občni zbor se bo vršil v najkrajšem času. Dan se bo javil v dnevnem časopisju, nakar člane in tudi nečlane somišljenike opozarjamo in prosimo, da se občnega zbora v obilnem številu udeležijo. Agitirajte za obilno udeležbo in pridobivajte novih članov!

Strokovne vesti.

Trimesečni keramični tečaj na srednji tehnični šoli v Ljubljani. Lončarska obrt v Sloveniji je bila svoj čas lepo razvita ter je donajala lončarjem lepe zaslužke. Danes se nahaja ta nekdanj cvetoča obrt v stanju propadanja, zlasti radi tega, ker se mladina posveča raje drugim strokam, ki trenutno nudijo lepšo eksistenco. Da bi lončarska obrt, ki je v več krajih v Sloveniji še danes razširjena kot domača indu-

strija, se povzdignila na višjo stopnjo, je Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbob, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani nastavil posebnega keramičnega učitelja, ki naj bi seznanil naše lončarje z vsemi napredki v keramični industriji. V ta namen se namerava ustanoviti na srednji tehnični šoli v Ljubljani stalen keramični oddelek, ki bo zasigural naši lončarski obrti praktično in teoretično dobro izvežban naraščaj. S 1. novembrom se otvori prvi trimesečni strokovni keramični tečaj. Natancneje informacije daje Urad za pospeševanje obrti.

O tem tečaju nam je poslal Urad za pospeševanje obrti še naslednje poročilo: Urad za pospeševanje obrti otvori 1. novembra t. l. na tehnični srednji šoli v Ljubljani dvanajsttedenski tečaj za lončarje in pečarje. Namen tega tečaja je dati mojstrom in pomočnikom priliko, da svoje praktično in teoretično znanje spopolnijo. Pouk bo celodnevni in bo obsegal naslednje predmete: modeliranje, risanje, tehnologijo, kemično prizkuševanje surovin, knjigovodstvo, obrtno zakonodajstvo in delavnico.

Vsem črevljarskim zadrugam. Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbob, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani je razposlal črevljarskim zadrugam v izpolnitev statistične pole, iz katerih naj bi bilo razvidno, v koliko je naša mala črevljarska obrt zmožna se udeležiti pri nabavi črevljev za vojno in mornarico. Vsi interesenti, ki eventualno niso dobili doposlane omenjene pole, naj se obrnejo tozadevno na Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, nakar jim jo bo isti takoj doposlal. — V Ljubljani, dne 12. oktobra 1921. — Urad za pospeševanje obrti.

Organizacija v cementni stroki. Pred kratkim se je osnovala v Splitu organizacija tupinolomov (iz tupine delajo cement) pod imenom Udruženje »Tupina«. K organizaciji je pristopilo vseh 13 malih posestnikov, na katerih svetu so skladi tupine, izjemo dela samo še en večji tupinolom, ki je v italijanskih rokah. Pred vojno se je z lomljenjem tupine preživelo 500—600 kmetskih družin z nad 3000 dušami. Danes je ta industrija malone zadavljena po visoki carini, ki jo je na njen izvoz naložila sedanja vlada.

— **Praktično delo.** Hrvatska katoliška ženska zveza v Zagrebu je s 1. oktobrom t. l. otvorila v Zagrebu zasebno žensko strokovno šolo. Na šoli se vrši pouk o šivanju perila, v krojenju, v modistovski stroki in vezenju, posebno narodnem. — Šola sprejema za ta dela tudi naročila.

Raznoterosti.

Uspeh Mariborske obrtne razstave je naravnost sijajen. V času, ko je bila razstava odprta, namreč od 8. do 25. septembra, je obiskalo razstavo vsega skupaj 9757 obiskovalcev. Kupilo se je na razstavi za 650.000 K raznih predmetov, ki so bili razstavljeni. Pojasnila in razni podatki glede predmetov, izdelovanja itd. so se dali 931 obiskovalcem. Ta veliki uspeh je povod in zagotovilo, da se bodo v bodoče

take razstave še ponavljale. Za prihodnje leto je že projektirana pokrajinska obrtna razstava za celo Slovenijo, h kateri se bodo pritegnila tudi pomočniška in vaje-niška dela, kar bo za obrtni razvoj v Sloveniji največjega pomena. Za obrtnike-razstavljalce se je razstava še zlasti zato dobro obnesla, ker so napravili dobre kupčije in veliko naročil. To bo pa zopet pospešilo napredek malega obrtništva.

Obiskovalci so občudovali zmožnosti in izdelke obrtnikov-razstavljalcev, o katerih je preje malokdo kaj vedel. Obrtniki so napravili zase s tem precejšnjo reklamo.

Ljubljanski veliki semenj je sijajno dosegel svoj smoter in njegov uspeh je nepričakovano velik. Po ugotovitvi sejskega urada je bilo obiskovalcev v vsem skupaj 121.000. Kupčijski uspeh je mnogo večji, kakor se je cenilo te dni. Urad je ugotovil okroglo za 600 milijonov kron fiksno sklenjenih kupčij. — Vsi razstavljalci so bili izredno zadovoljni in isto se sme trditi o obiskovalcih in kupcih — marsikdo je v naravnost navdušenih besedah zagotavljal ob slovesu sejskem uradu svojo veliko zadovoljnost. Vsi razstavljalci so na vprašanje urada z veseljem zagotovili, da drugo leto zopet razstavijo, in sicer velika večina na mnogo večjem prostoru, deloma v lastnih paviljonih. — Ker se tudi od podjetij, ki letos še niso razstavila, ob živahnem zanimanju, ki ga je semenj letos v njih zbudil, zanesljivo pričakovati številne udeležbe, se sme že sedaj trditi, da bo prihodnji ljubljanski veliki semenj ostal ne samo na sedanji višini, temveč da bo imel še večji obseg. Zlasti zadovoljni so bili razstavljalci iz Hrvatske in Srbije in so se pri odhodu uradu gorko zahvaljevali, zagotavljajoč udeležbo tudi na prihodnjem sejmu. Upati pa je, da se ob velikem letošnjem uspehu semnja priglasijo iz Srbije in Hrvatske prihodnjic še veliko večje število novih razstavljalcev. — Število razstavljalcev in obiskovalcev je v veliki meri prekoračilo v zasnutku začrtane meje velesejma. Računali so, da se sejma udeleži okoli 250 tvrdk. Razstavilo pa je nad 430 tvrdk. Računali so na okoli 30.000 obiskovalcev. Prostori so bili premajhni in blaga še premalo, ker so bili nekateri paviljoni totalno razprodani, več tvrdk pa je dobilo naročil za več mesecev naprej.

Praški vzorčni veliki semenj je izpadel nad vse sijajno. Na velesejmu je izložilo 2274 tvrdk in sicer 1937 iz Češke, 174 iz Moravske, 14 iz Šlezije, 35 iz Slovaške, 56 iz Nemčije, 11 iz Francoske, 28 iz Avstrije. Zastopane so bile tudi države: Alžir, Anglija, Jugoslavija, Italija, Španija, Danska, Holandska in Amerika. Prodalo se je največ tekstilnega blaga (obleke itd.). Največ so pokupili Jugoslovani in sicer predvsem tekstilno blago.

Ploveča izložbena palača. Kakor poroča »Economista«, se gradi nekje na Angleškem velika trgovska ladja, ki je prirejena za izložbe. Ladijski prostor obsega 20.000 ton (1 ladijska tona je nekaj čez 2.83 m³). Ladja je razdeljena na več nadstropij. V spodnjih nadstropjih bodo razpostavili in izložili posamezni razstavljalci svoje produkte, v zgornjih nadstropjih pa bodo dvorane za sprejemanje gostov, sobe

za posetnike razstave, uradi za informacije ter sobe za tolmače in drugo osobje. Na parniku bo podružnica nekega denarnega zavoda, zastopstvo zavarovalnice, kinematografsko gledališče za industrijsko propagando ter še več drugega.

Pranik bo odplul iz Londona in sicer v mesecu maju prihodnjega leta; na potu bo ostal 18 mesecev. Iz Anglije se bo napolnil parnik najprej na vzhodno obalo južne Amerike in tu obiskal luke Bahia, Rio de Janeiro, Montevideo in Buenos Aires. Od tu bo odplul v Južno Afriko v pristanišči Kap in Durban. Nato bo obiskal v Avstraliji pristanišča Freemantle, Adelaide, Hobart, Sidney in Brisbane. Med potjo v Azijo se bo oglasil tudi na Novi Zelandiji ter odplul nato na Japonsko, kjer si ga bodo lahko ogledali v pristaniščih Jokohama in Kobe, Šanghaj in Hongkong bo obiskal na Kitajskem ter odplul nato nazaj proti domu. Mimogrede bo izložba obstala še v Manili, Saigonu, Singapuru, Bataviji, Kolombu in Bombayu. V Arabiji se bo ustavil v pristanišču Aden, v Evropi pa na otoku Malti in v Gibraltaru. Ta pod imenom Udruženje »Tupina«. K organo najglavnejših luk na svetu, razen severoamerikanskih. Pripomnimo naj še, da je večina imenovanih pristanišč v angleški posesti.

Za vzorčnimi sejmi in vzorčnimi vlaki bomo dobili sedaj še vzorčne ladje. Mogoče bo kdo pridedal razstavo še na zrakoplovu ali aeroplanu.

Nov način izdelovanja papirnatega denarja. Kakor poroča »Narodni Gospodar« so v Pragi poizkusili nov način izdelovanja papirnatega denarja, ki naj predvsem onemogoči ponarejanje, na drugi strani pa omogoči na enostaven način ločiti ponarejene bankovce od pravih. Poizkusi so se baje jako dobro obnesli. Obstaja ta način v tem, da se papirni masi primešajo mali kovinski delci, t. j. železne in niklaste luskinice. Kdor se bo hotel prepričati je li denar pristen ali ne, bo vzel magnet in se ž njim približal bankovcu. Če bo magnet deloval na papir in ga pritegnil nase, bo bankovec pristen. Na ta način se bodo popolnoma lahko in zanesljivo razločevali pravi bankovci od ponarejenih.

Število prebivalstva v Jugoslaviji znaša po podatkih statističnega urada 11 milijonov 590 tisoč 792; od teh 5.676.547 moških in 5.914.245 ženskih prebivalcev. Popolnoma vse prebivalstvo v tem ni všteto, ker od nekih statistični urad ni dobil nikakih podatkov, nekateri kraji so bili pa ob času štetja (1. februarja t. l.) okupirani in se štetje ni moglo izvršiti. Posamezne pokrajine imajo prebivalcev: Srbija 2 milijona 136 tisoč ali v severni 54 in v južni 32 na km²; Črna gora 172 tisoč ali 17 na km²; Bosna in Hercegovina 1.876.000 ali 36 na km²; Dalmacija 301.000 ali 23 na km²; Hrvatska in Slavonija 2.591.000 ali 61 na km²; Medjimurje 96.000 ali 125 na km²; Slovenija 1.056.000 ali 63 na km²; Vojvodina (Bačka in Banat) 1 milijon 315 tisoč ali 68 na km².

Zveza Slovenije z morjem. O železniški zvezi Slovenije z morjem se je razpredla po časopisju javna razprava, ki trajaj že dalj časa in se bo najbrže še nadaljevala. Jasno je, da mora dobiti

Slovenija, ki je po zasedbi Primorja po Italijanih odrezana od morja, neko zvezo z njim. Potrebe take zveze tudi nihče pri nas ne taj in tudi Jugoslovanski klub se je opetovano potegoval za njo. Baje se je o njej tudi že razpravljalo v ministrskem svetu in je že sklenjeno, da se železnica gradi. Nastane pa vprašanje, katero smer naj ubere proga. Pri tem pa se mnenja cepijo. Razni strokovnjaki se po časopisju potegujejo eni za eno, drugi za drugo smer ter vsak povdarja dobre lastnosti in prednosti od nje priporočane proge. V glavnem se gre za to, ali naj se zgradi proga iz Črnomlja čez Vinico do Ogulina, ali pa iz Kočevja do Moravic. Drugo vprašanje, od rešitve katerega zavisi tudi prvo, je, ali naj se zveže Slovenija z Bakrom oz. kako drugo lukko v Kvarneru, ali naj gre ves naš izvoz na Split. Obe železnici, iz Črnomlja kakor iz Kočevja, bi se mogli zvezati s Kvarnerom in s Splitom. Ker gre iz Ogulina čez Moravice proga proti Reki in po liški planoti v Split. Iz Kočevja bi bilo bližje do Kvarnera, iz Črnomlja pa bližje v Split. Vendar bližina ne pomeni toliko, ker nekaj kilometrov več ali manj ne igra velike vloge. Važnejše je, katera proga je lažje izvedljiva in katera je potrebnejša. Lažje izpeljiva je bržkone proga Črnomelj—Ogulin, potrebni sta pa obe in se bosta najbrže tudi obe stavili. Gre se torej za sedaj le, katera proga naj se najprej zida.

Kako je označevati vrednost na pošt-nih pošiljkah. Po odredbi kr. ministrstva za pošto in brzojav št. 61.426 od 6. t. m. se mora odslej na denarnih pismih, paketih in vrečnikih, ki gredo v tuzemstvo, označevati vrednost v dinarski veljavi.

50 letnica Kvaternikove vstaje. Dne 11. t. m. je poteklo 50 let, odkar se je ponesrečila takoimenovana rakoviška vstaja na Ljubčiplanini. Vstajo je bil zasnoval in vodil zagrebški odvetnik Evgen Kvaternik, ki je bil isti dan v boju z avstro-ogrskim vojaštvom s svojimi tovariši vred ubit. Kvaternik je upal, da se bo dvignila na vstajo vsa Hrvatska z Dalmacijo in Bosno, ter je računal na pomoč Srbije in Črne gore. Vsa reč je izpadla klaverno — vstaja je trajala samo dva dni — in je bila Avstro-ogrski le dobrodošlo orožje proti panslavizmu.

Kako gospodarimo. Pred dobrim tednom so poročali listi, da so na ljubljanski pošti zaplenili čez 200 denarnih pisem in zavojčkov, ki so jih poslale neke zagrebške banke v inozemstvo, da bi tam z denarjem napravile dober »kšeft«. Ker je vlada pred kratkim izdala ostro naredbo proti vsem špekulantom z denarjem in valutami, je vse pričakovalo, da bo grešnike doletela zaslužena kazen. Toda namesto tega je prišel od finančnega in poštnege ministrstva na ljubljansko pošto ukaz, da se morajo vsa pisma in zavojčki vrniti odpošiljateljem. Vsakdo lahko potem sam presodi, da tako postopanje ne more zvečati ugleda naše države v inozemstvu in zvečati vrednosti našega denarja. Potem se pa še jeze naši demokrati, če kdo kritizira vladno zadržanje in gospodarjenje.

Davek na ponočevanje bodo uvedli v Stuttgartu. Kdor bo ostal v gostilni čez po-

licijsko uro, ga bo moral plačati. Za prvo uro bo plačal 5 mark, za drugo 8 in za vsako nadaljnjo 10 mark. Mesto upa dobiti na ta način 3 milijone na leto več.

Izdatki v verske svrhe se ne razdelijo ravno sorazmerno med priznane veroizpovedi, kakor to zahteva ustava. Za pravoslavno versko upravo v Srbiji, Črnigori in Vojvodini je določenih 130.168.160 kron, v Bosni in Hercegovini 9.783.120 K, v Dalmaciji 547.735 K, v Hrvatski in Slavoniji 747.420 K, skupaj torej 141.246.435 kron. Za katoliško bogočastje v istih deželah (Hrvatska s Slavonijo, Dalmacija in Vojvodina so popolnoma katoliške, pravoslavni tvorijo le drobce, a tudi Bosna s Hercegovino sta v velikem delu katoliški) pa je določenih le 10.903.993 K; razlika znaša 130.342.443 K. Katolikov je v državi 39 odstotkov, pravoslavni pa 47 odstotkov vsega prebivalstva.

V Trstu je izbruhnila začetkom oktobra velikanska stavka v ladjedelnicah, ker so hoteli lastniki odpustiti nekaj tisoč delavcev. Stavka se je razširila nato po vseh panogah industrije ter po celi Primorski in Goriški. Vendar, ker je posegla vmes vlada, se je stavka kmalu končala. Vse kaže, da se Trst bliža propadu. V pristanišču, ki je bilo pred vo'no silno živahno, je danes napol mrtvo. Prometa je silno malo in le malokdaj pride kakšna ladja v pristanišče. To je najboljši dokaz, da Trst brez slovenskega zaledja ne more uspevati.

Naš denar ima vsak dan manjšo vrednost. V Curihu je sto naših kron vredno le še 1.80 švicarskih frankov ali en frank je 55.55 K. Pred vojno je bil en frank vreden 95 v. En dolar stane že 286 naših K. Naša krona bo imela kmalu vrednost avstrijske krone. Naredbe naše vlade za omejitve padanja naše valute ne pomagajo nič. Saj se jih niti vlada ne drži.

Konferenca inspektorjev dela se je vršila od 17. do 21. avgusta v Slavonskem Brodu. Obravnavalo se je o pravilniku za varnost delavstva v vseh obrtnih in industrijskih vrstah in o novem delavnem redu, veljavnem za vso državo. Razpravljalo se je dalje o odpravi delavskih knjižic ter o urejenih delavskih dopustih. Poudarjalo se je, da mora posvetiti država večjo pazljivost vajeniškemu vprašanju. Odpomoči mu je treba z ustanovitvijo vajeniških domov in ureditvijo vajeniškega pouka. Sklepi te konference so brez dvoma velike važnosti za delavstvo in vse narodno gospodarstvo in želeti je le, da jih država udeleži. Želeti je pa tudi, da se organizacija inspektorjev dela izpopolni ter razširi čez vse delavne ljudi. Gotovo je, da so potrebe in težkoče delavcev velike in jim je treba odpomoči! Imamo pa še polno ljudi, ki si s svojimi rokami služijo kruh in tudi za te bi se morala ustanoviti podobna institucija. Posebno v varstvo obrtnikov bi bilo želeti takih ustanov za celo državo. Treba je, da se vsa taka vprašanja reši o sporazumno z ene kakor z druge strani; potem bomo dosegli res lep napredek in splošno zadovoljstvo.

Pridigar in časnikar. Nekí pridigar v Ameriki je ob koncu svojega govora pozval navzoče: »Priateljsko pozivljam vsakega, ki lahko plačuje svoje dolgove, naj

vstane.« In glej čudo! Vsi so vstali, samo eden je obsedel. Ko je potem pridigar prošil, naj vstanejo še tisti, ki svojih dolgov ne morejo plačati, je vstal zopet samo oni mož, ki je poprej edini ostal na svojem sedežu. Videti mu je bilo, da se težko bori za svoj obstank. Pridigar si ga dalj časa sočutno ogleduje ter ga potem vpraša: »Kako to, prijatelj, da ti edini ne moreš plačati svojih dolgov?« In mož mu je nato odgovoril: »Gospod, izdajatelj časopisa sem. Vsi ti, ki so tukaj navzoči, so njegovi naročniki, toda...« Tu ga je pridigar hitro prekinil s pozivom: »Molimo!« — Kar je imel revež časnikar na jeziku, pa ni mogel izgovoriti; toda sleherni poslušalec se je tega lahko sam domislil. — Kaj se je potem zgodilo, naš vir ne pove. — Pravijo, da se je ta dogodek pripetil v Ameriki, velja pa tudi za naše razmere... Tudi naš časopis večkrat po pravici tarna. Kako je s teboj, dragi naročnik? Ali si že poravnal naročnino za »Jugoslovanskega obrtnika«? Ali si mu že pridobil novega naročnika? Poravnaj dolg, da bo mogel i časnikar isto storiti!

Ruske poštne pristojbine. Sovjetski komisariat za pošto in brzovjav je določil še višje poštne pristojbine za pisemske pošiljke, ki so naslovljene preko granice, in sicer: za dopisnico 400 rubljev, za pismo do 20. gr. 1000 rubljev, za tiskovine 200 rubljev, vzorce brez vrednosti za vsakih 50 gr 400 rubljev. Pristojbina za vpisano (priporočeno) pismo znaša 1000 rubljev. Poština za navadno pismo v inozemstvo znaša danes 1000 rubljev, pred svetovno

Ljudska posojilnica v Ljubljani

v lastnem domu - Miklošičeva cesta 6
obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1,100.000 kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

vojsko pa je bila le 20 kopejk, torej je 5000 krat dražja, kakor pred vojsko.

Uspeh notranjega posojila nam do danes še ni popolnoma znan, ker manjkajo še podatki iz posameznih krajev dežele. Toda z gotovostjo se lahko trdi, da je podpisane pri privatnikih okrog **300 milijonov dinarjev**. Mogoče, da je kak milijon več, toda to ne spremeni veliko na stvari. Po posameznih pokrajinah razdeljeno je rezultat sledeči: Zagreb 65 milj. din., Hrvatska in Slavonija 15 milj. din., Slovenija 35 milj. din., Belgrad 70 milj. din., Srbija 30 milj. din., Slovenija 35 milj. din., Bosna in Hercegovina 25 milj. din., Dalmacija 8 milj. din.

Ostane torej še za 200 milijonov dinarjev nepodpisane posojila, katerega mora prevzeti v smislu dogovora z vlado sindikat jugoslovanskih bank. Vpis posojila bo torej skupno z denarnimi zavodi po gotovem ključu sledeče razporejen: Zagreb, Hrvatska in Slavonija — podpisane 80 milj., denarni zavodi 110 milj., skupaj 190 milijonov. Belgrad in Srbija — podpisane 100 milj., denarni zavodi 30 milj., skupno 130 milijonov. Vojvodina — podpisane 50 milj., denarni zavodi 12 milj., skupno 62 milijonov. Slovenija — podpisane 35 milj., denarni zavodi 30 milj., skupaj 65 milijonov. Bosna in Hercegovina — podpisane 25 milj., denarni zavodi 15 milj., skupno 40 milijonov. Dalmacija — podpisane 8 milj., denarni zavodi 4 milj., skupno 12 milijonov.

Odgovorni urednik: Ivan Ogrin. — Izdajatelj in založnik: Jugoslovanska obrtna zveza v Ljubljani.
Tiska: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Stavbno galanterijsko Kleparstvo Josip Videtič, Tržič

prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.
Izvršitev točna, solidna in primerne cene.

Stavbno podjetje

Viljem Treo

arhitekt in mestni stavbenik

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10

se priporoča za vsa v to stroko
spadajoča dela. — Izvršuje to-
zadevne načrte in proračune.

Stavbna pisarna Ivan Ogrin

Ljubljana,

Gruberjevo nabrežje št. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja, izvršuje načrte in pror. čune.

Delo solidno. Primerno nizke cene.

Cementne cevi

različnih dimenzij, najboljše kakovosti in lastnega izdelka, inia po primerno nizkih cenah v zalogi — trdka

Ivan OGRIN, Gruberjevo nabrežje 6.

OBRTNA CENTRALA V LJUBLJANI

PRÁŽAKOVA ULICA 3

ponuja po zmernih cenah:

traverze 30 cm profil,
portlandcement,
zidarsko orodje,
kamnolomske droge,
krampe,
lopatе,
kladiva,
žico.

Orodje za ključavničarje:

nakovala,
ortalne ragle,
rezilnike,
spajala in
skarje za pločevino.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema tudi vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji. —

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. — Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Karol Majce i drug

čevljarški mojster

Radeckega cesta št. 6

se priporoča za vsa

v čevljarško stroko spadajoča dela.

Prodaja izgotovljene čevlje in čevljarške potrebščine.

Strojno mizarstvo Peter Bizjak

v Spodnji Siški, Gosposvetska cesta 136

prevzema vsa v mizarško stroko spadajoča dela, zlasti stavbeno mizarstvo. — Cene primerne, delo solidno, postrežba točna.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z omej. zav.

Stalna zaloga poljedelskih strojev: motorjev, mlatilnic, villjev, slamo- in reporeznic, brzeparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja umetnih gnojil, kolonijalnega in špecerijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

➔ Lastna izdelovalnica in prekaževalnica klobas. ➔

Lastna zeljarna.

Obrtna centrala v Ljubljani

za obnovitev po vojni poškodovanih krajev, r. z. z o. z.

Pražakova ulica št. 3

sprejema naročila za vsa stavbna in druga opremna dela, posebno naročila za večje naprave, kontorje, šole, zasebna stanovanja itd.

oddaja pa tudi v večjih innožinah razna dela posameznim članom — obrtnikom. V slučaju potrebe nudi tudi potrebno orodje.

Načrte, stroškovnike in druga tehnična mnenja ob poverbi dela brezplačno.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z n. z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne računov, eskomptira menice itd.

Vsakovrstne slamnike

gg. trgovcem in cenj. občinstvu priporoča
FRANJO CERAR, tovarna slamnikov,
Stob, p. Domžale pri Ljubljani.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč
kupi po najvišji dnevni ceni

J. Kopač, svečar v Ljubljani
Celovška cesta št. 90.

Zadružna gospodarska banka

v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Zadružne zveze

Dunajska cesta 38/l.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. x